

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **G. I. L.**, so sídlom X., M. C., X., X., C., identifikačné číslo H. X., zastúpený advokátom Mgr. T. K., Ú., proti žalovaným: **1/ Š. K.**, nar. X., bytom V., **2/ A. K.**, bytom P., **3/ Š. K.**, nar. X, bytom N., **4/ E. K.**, N., žalovaný **3/, 4/** zastúpení advokátom JUDr. R. S., N., **o zaplatenie 62 617,01 eur s príslušenstvom**, o odvolaní žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 24Cb 285/1998-340 z 15. 12. 2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 24Cb 285/1998-340 z 15.12.2009 vo výroku, ktorým bola žalovanému 1/ uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 62 617,01 eur s 19,6% úrokom od 01. 05. 1998 do zaplatenia a vo výroku, ktorým súd žalobu voči žalovanej 2/ zamietol **z r u š u j e** a v rozsahu zrušenia **v r a c i a** vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 62 617,01 eur s 19,6% úrokom od 01. 05. 1998 do zaplatenia a žalobu voči žalovaným 2/ až 4/ zamietol.

Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že žalobca sa žalobou po jej zmene domáhal, aby súd uložil žalovaným 1/, 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 62 617,01 eur s príslušenstvom, pričom žalobca je oprávnený domáhať sa uspokojenia od žalovaného 3/ a 4/ zo žalovanej sumy len do výšky 36 513,31 eur predajom špecifikovaných nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovaného 3/ a 4/ s tým, že v určenom rozsahu upokojenia žalobcu jedným zo žalovaných zaniká jeho nárok voči ostatným žalovaným. Tvrdil, že na základe žiadosti žalovaných 1/ a 2/ bola dňa 12. 11. 1993 uzavretá úverová zmluva, ktorou bol poskytnutý úver vo výške 5 000 000 Sk na výstavbu E.-C. M., ktorý bol splatný 20. 12. 1997. Návratnosť úveru bola zabezpečená zriadením záložného práva na hnutel'né aj nehnuteľné veci záložnými zmluvami. Žalovaní prestali úver po 20. 6. 1996 splácať, žalovaný svoje záväzky na rokovaníach so žalobcom uznal ale dlh nevyrovnal.

Žalovaný 1/ namietal uplatnený nárok tvrdiac, že žalobca na rokovaní dňa 03. 02. 1998 vyčíslil nesplatený zostatok úveru na sumu 798 801 Sk, pričom sám v zápise z rokovania potvrdil úhradu úrokov 48 034,30 Sk a istiny 72 000 Sk zo strany žalovaného 1/. Popieral, že by žalobcovi písomne dlh uznal.

Žalovaná 2/ sa necítila byť za záväzok z úverovej zmluvy zodpovedná, pretože úver bol poskytnutý žalovanému 1/ výlučne pre účely podnikania. Žalobca vždy viedol rokovania výlučne so žalovaným 1/, preto považovala žalobu za dôvodnú len proti žalovanému 1/.

Súd dokazovaním zistil, že 22. 11. 1993 bola uzavretá úverová zmluva medzi S. v B., pobočka K. na strane jednej (ďalej len S.) a na strane druhej na mieste vymedzenom pre uvedenie názvu a sídla podniku podnikateľa sú uvedení žalovaní 1/ a 2/ s upresnením, že u žalovanej ide o manželku žalovaného 1/. Úver bol poskytnutý podniku na výstavbu E. C. M. vrátane technológie v sume 5 000 000 Sk pri úrokovej sadzbe + 5% nad základnú sadzbu ročne. Podnik sa zaviazal úver splatiť v 16. štvrtročných splátkach po 312 500 Sk do 20. 12. 1997. Zmluvou o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam sa S. a žalovaní 3/, 4/ ako záložcovia dohodli na zriadení záložného práva na zabezpečenie úveru vo výške 1 100 000 Sk vrátane úrokov a poplatkov. Žalovaný 1/ v zázname z 03. 02. 1998 podpísal text, v ktorom bolo uvedené, že uznáva pohľadávku pôvodného žalobcu, ktorá bola k 03. 02. 1998 vo výške 2 918 834,30 Sk. Ide o dlh z predmetnej úverovej zmluvy a skladá sa z istiny 2 870 800 Sk a úrokov 48 034,30 Sk. Podľa záznamu žalovaný uhradil úroky v plnej výške a 72 000 Sk z istiny. Zo záznamu vyplynul zvyšok dlhu žalovaného 1/ v celkovej výške 2 798 800 Sk. Ďalej súd zistil, že rozsudkom Okresného súdu Komárno č. k. 6 C 219/1995-19 z 26. 01. 1996 právoplatným 28. 02. 1996 bol na návrh žalovanej 2/ zrušené bezpodielové spoluvlastníctvo manželov žalovaných 1/ a 2/ a rozsudkom toho istého súdu 7C 129/96 právoplatným 03. 12. 1996 bolo ich manželstvo rozvedené. V priebehu konania pohľadávka, ktorá je predmetom konania bola postúpená na základe dvoch zmlúv z pôvodného žalobcu na terajšieho žalobcu.

Súd posúdil nárok podľa § 497 Obchodného zákonníka a dospel k záveru, že povinnosť vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky z úverovej zmluvy vznikla žalovanému 1/, ktorý písomne uznal pohľadávku pôvodného žalobcu 03. 02. 1998 a písomným uznaním záväzku spôsobil vznik vyvrátiteľnej právnej domienky, že v uznanom rozsahu záväzok v čase uznania trval ako to predpokladá § 323 ods. 1 Obchodného zákonníka. Žalovaný neprodukoval žiadne dôkazy, z ktorých by vyplývalo, že dlh na istine po 03. 02. 1998 znížil

pod uplatnenú sumu 36 513,31 eur (1 886 399 Sk), prípadne, že by ho bol vyrovnal celkom ako tvrdil.

Súd zamietol žalobu voči žalovanej 2/ s odôvodnením, že úver bol poskytnutý výlučne na podnikateľské účely žalovanému 1/, čo vyplýva zo správania sa veriteľa aj žalovaného 1/ po jej uzavretí. Žalovaná 2/ nepodnikala, o čom svedčia rozsudky o zrušení bezpodielového spoluvlastníctva žalovaných 1/, 2/ za trvania manželstva. Pôvodný veriteľ za podnikateľa, ktorému úver v skutočnosti poskytol, považoval žalovaného 1/, o čom svedčí údaj uvedený v zmluve, podľa ktorého podnik (v zmluve zmätočne definovaný ako žalovaný 1/ a jeho manželka) osvedčuje svoje oprávnenie konať zaväzovať sa živnostenským oprávnením výlučne žalovaného 1/. Postavenie nepodnikajúcej žalovanej 2/ vo vzťahu k vymedzeniu jej práv a povinností zo zmluvy o podnikateľskom úvere súd preto považoval za neurčité a nejasné. Žalobca ani nepreukázal, že záväzok poskytnúť úver splnil aj voči žalovanej 2/.

Súd zamietol žalobu proti žalovaným 3/ a 4/ s poukazom na ustanovenie § 80 písm. c/ O. s. p. s odôvodnením, že základnou podmienkou úspešnosti určovacej žaloby je preukázanie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení. V zmysle § 299 ods. 2, 3 Obchodného zákonníka výkon záložného práva je uľahčený možnosťou predaja zálohu na verejnej dražbe priamo veriteľom, preto vyslovenie výrokom rozsudku, že žalobca je oprávnený domáhať sa uspokojenia od žalovaných 3/ a 4/ predajom špecifikovaných nehnuteľností nemá zmysel. Záložcovia výkonu záložného práva postupom podľa § 299 ods. 2, 3 Obchodného zákonníka nemôžu zabrániť.

Súd vyhovel aj nároku na zaplatenie úrokov z omeškania s odkazom na ustanovenie § 369 ods. 1 a § 502 Obchodného zákonníka v znení platnom ku dňu uzavretia úverovej zmluvy.

Proti rozsudku podal včas odvolanie žalovaný 1/ s odôvodnením, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Tvrdil, že po poskytnutí úveru došlo k zmene obchodného mena s rovnakým identifikačným číslom. Na majetok žalovaného 1/ bol vyhlásený konkurz, v ktorom bola schválená konečná správa o speňažení majetku konkurznej podstaty a na uspokojenie veriteľov podľa nej zostala suma 2 062 318,70 Sk. V snahe usporiadať majetkové pomery dlžníka, ktorý bol v úpadku bolo začaté konkurzné konanie, do ktorého prihlásili všetci v tom čase aktuálni veritelia svoje pohľadávky, ktoré boli po speňažení majetku pomerne uspokojené. Žalobca mal možnosť v konkurze voči tomuto

subjektu prihlásiť svoju pohľadávku v stanovenej lehote a nie domáhať sa plnenia od neexistujúceho subjektu. Ďalej uviedol, že hodnota založených nehnuteľností ku dňu vypracovania znaleckého posudku bola 10 393 167 Sk a je zaujímavé, že S., a. s. si neuplatnila záložné právo na založené nehnuteľnosti. Namietal, že by subjekt Š. K. E. C. C. uznal dlh vo výške ako je uvedené v napadnutom rozsudku. Tvrdil, že realizoval viaceré stretnutia so zástupcami S. ohľadom zaplataenia zostatku nesplateného úveru, ktorého zostatok v tom čase bol 798 801 Sk, ktorý sa zaviazal aj zaplatiť. Dlh v súčasnosti už neexistuje a preto ho nemožno uznať pôvodnému veriteľovi. Z titulu poskytnutého úveru zaplatil približne 6,2 mil. Sk, čo bolo v priebehu konania preukázané listinnými dôkazmi. S výkazom predloženým žalobcom sa preto nemôže stotožniť. Z uvedených dôvodov navrhol napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu voči nemu zamietnuť.

Proti výroku rozsudku, ktorým súd žalobu proti žalovanej 2/ zamietol podal včas odvolanie žalobca. Nesúhlasil s dôvodmi zamietnutia žaloby proti žalovanej 2/. Je toho názoru, že úverovú zmluvu podpísali ako zmluvné strany žalovaný 1/ a žalovaná 2/, pričom obaja manželia zmluvu podpísali ako zástupcovia podniku a z tohto dôvodu im bol spoločne aj poskytnutý úver. Spôsob, akým manželia spoločne participovali na podnikateľských aktivitách, na ktoré im bol poskytnutý úver, nemohol postupca v čase podpisu úverovej zmluvy skúmať a táto skutočnosť nebola pre poskytnutie úveru významná. V čase podpísania zmluvy nebolo bezpodielové spoluvlastníctvo žalovaných 1/, 2/ zrušené a zmluvu uzavreli obaja manželia. Táto skutočnosť zakladá zákonný predpoklad podľa § 148a ods. 1 OZ, že žalovaný 1/ mal na použitie majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov na podnikanie súhlas žalovanej 2/ a nie je dôvodom domnievať sa, že manželia nepodnikali spoločne. Ani záznamy z obchodných rokovaní nemôžu byť objektívne podkladom pre rozhodnutie súdu, pretože zmluva bola uzavretá ešte v roku 1993, keď mohol byť stav podnikateľských aktivít manželov odlišný. Nemohlo dôjsť ani k platnému prevzatiu dlhu, pretože k uvedenému úkonu je potrebný súhlas veriteľa. Zrušením a vyporiadaním bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo uzavretím dohody medzi žalovanými 1/ a 2/ nemohlo bez súhlasu žalobcu dôjsť k prevzatiu dlhu žalovaným 1/ a žalovaná 2/ je naďalej dlžníkom z úverovej zmluvy. Z týchto dôvodov navrhol aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zmenil a žalobe vyhovel.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O. s. p. prejednal vec v rozsahu podľa § 212 ods. 1, 2 O. s. p. bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je opodstatnené.

Predmetom odvolacieho konania je právo na vrátenie peňažných prostriedkov vo výške 62 617,01 eur s príslušenstvom, poskytnutých na základe úverovej zmluvy uzavretej dňa 12. 11. 1993 medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanými 1/, 2/.

V konaní nebola spornou skutočnosť, že žalovaní 1/ a 2/ počas trvania manželstva na strane dlžníkov podpísali úverovú zmluvu, na základe ktorej bol poskytnutý úver 5 000 000 Sk v súvislosti s podnikaním žalovaného 1/. Bolo tiež preukázané, že v čase vzniku úverovej zmluvy dlžníci - žalovaní 1/ a 2/ boli manželmi a na základe živnostenského oprávnenia podnikal len žalovaný 1/.

Podľa § 497 z. č. 513/1991 Zb. v znení platnom v čase uzavretia úverovej zmluvy (ďalej len Obchodný zákonník), zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

Podľa § 145 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. v znení platnom v čase uzavretia úverovej zmluvy (ďalej len Občiansky zákonník) z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú oprávnení a povinní obaja manželia spoločne a nerozdielne.

Podľa § 148a ods. 1 Občianskeho zákonníka, na použitie majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov potrebuje podnikateľ pri začatí podnikania súhlas druhého manžela. Na ďalšie právne úkony súvisiace s podnikaním už súhlas druhého manžela nepotrebuje.

Súd na návrh zruší bezpodielové spoluvlastníctvo manželov v prípade, že jeden z manželov získal oprávnenie na podnikateľskú činnosť. Návrh môže podať ten z manželov, ktorý nezískal oprávnenie na podnikateľskú činnosť. Pokiaľ toto oprávnenie majú obaja manželia môže návrh podať ktorýkoľvek z nich (§ 148a ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Ak podnikateľskú činnosť po zrušení bezpodielového spoluvlastníctva manželov vykonáva podnikateľ spoločne alebo s pomocou manžela, ktorý nie je podnikateľom rozdelia sa medzi nich príjmy z podnikania v pomere určenom písomnou zmluvou; ak taká zmluva nebola uzavretá rozdelia sa príjmy rovným dielom (§ 148a ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak právnym predpisom alebo rozhodnutím súdu je ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté, alebo ak to vyplýva z povahy plnenia,

že viac dlžníkov má tomu istému veriteľovi splniť dlh spoločne a nerozdielne, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie od ktoréhokolvek z nich. Ak dlh splní jeden dlžník povinnosť ostatných zanikne.

Z citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka vyplýva, že podnikateľ môže vykonávať podnikateľskú činnosť s pomocou manžela, ktorý nie je podnikateľom a príjmy z podnikania patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V tejto súvislosti nie je správny záver súdu prvého stupňa, že žalobca neposkytol úver aj žalovanej 2/ v prípade, keď úverové prostriedky poskytol žalovanému 1/ na účely podnikania. Nemožno súhlasiť ani s názorom prvostupňového súdu, že postavenie žalovanej 2/ vo vzťahu k vymedzeniu jej práv a povinností z úverovej zmluvy je neurčité a nejasné. Podľa názoru odvolacieho súdu žalovaní 1/ a 2/ jednoznačne podpisom úverovej zmluvy na strane dlžníkov prevzali ako manželia záväzok spoločne a nerozdielne vrátiť banke poskytnuté peňažné prostriedky za podmienok uvedených v úverovej zmluve v súlade s ustanovením § 497 Obchodného zákonníka. Na existenciu záväzku žalovanej 2/ z úverovej zmluvy nemá vplyv skutočnosť, že v čase jeho vzniku žalovaná 2/ nebola podnikateľkou ani skutočnosť, že po vzniku spoločného záväzku bezpodielové spoluvlastníctvo manželov zaniklo. Záväzok žalovanej 2/ z úverovej zmluvy nezanikol, preto ak súd prvého stupňa žalobu voči žalovanej 2/ zamietol, nesprávne vec právne posúdil, čo zakladá prípustnosť odvolacieho dôvodu podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O. s. p.

Súd prvého stupňa vzhľadom na zamietnutie žaloby voči žalovanej 2/ neposudzoval výšku a charakter jej spoločného záväzku so žalovaným 1/. Z uvedeného dôvodu odvolací súd podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. rozsudok vo vzťahu k žalovanej 2/ zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V danom prípade žalobca požadoval splnenie záväzku od žalovaných spoločne a nerozdielne z dôvodu, že ich spoločný záväzok vznikol v čase trvania bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Vzhľadom na solidárny charakter záväzku žalovaných, od rozhodnutia súdu vo vzťahu k žalovanej 2/ je závislý aj výrok vo vzťahu k žalovanému 1/. Odvolací súd preto zrušil aj rozsudok vo výroku, ktorým súd prvého stupňa vyhovel žalobe proti žalovanému 1/.

Na doplnenie je potrebné uviesť, že záväzok žalovaného 1/ z predmetnej úverovej zmluvy, ktorý vznikol v čase, keď podnikal ako fyzická osoba na základe živnostenského oprávnenia, nezanikol skončením jeho podnikateľskej činnosti a nezanikol ani tým spôsobom, že veriteľ pohľadávku z úverovej zmluvy neprihlásil v konkurznom konaní vedenom

na majetok žalovaného 1/. Uvedený spôsob zániku záväzku zo zákona nevyplýva, a preto námietky žalovaného 1/ v tomto smere nie sú opodstatnené.

Úlohou súdu prvého stupňa bude v novom konaní po doplnení dokazovania o výške istiny a jej príslušenstva vo vzťahu k obom žalovaným opätovne vo veci rozhodnúť.

Ak bolo rozhodnutie zrušené a bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O. s. p.).

O trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí o veci (§ 224 ods. 3 O. s. p.)

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 25. októbra 2011

JUDr. Viera Pepelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková